

Klasa I AL, rok szkolny 2020/2021, historia

Wymagania na poszczególne oceny z historii dla klasy I liceum ogólnokształcącego

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Po co nam historia?	<ul style="list-style-type: none"> Program nauczania, zasady pracy, kryteria oceniania Podstawowe pojęcia (prehistoria, historia, epoki historyczne, rodzaje źródeł historycznych) Periodyzacja dziejów <ul style="list-style-type: none"> Cele i metody pracy ze źródłami i schematami, planami i materiałem ilustracyjnym 	– prawidłowo stosuje pojęcie <i>historia</i> , prehistoria	– rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych	– opisuje rodzaje źródeł historycznych – wymienia w kolejności chronologicznej epoki historyczne	– wskazuje i wyjaśnia ramy chronologiczne poszczególnych epok historycznych	– wyjaśnia zasady pracy z materiałami źródłowymi
Rozdział I. Pierwsze cywilizacje						
1. Zanim zaczęła się historia	<ul style="list-style-type: none"> Podstawy antropogenezy Chronologia prehistorii: epoki kamienia, brązu i żelaza <ul style="list-style-type: none"> Rewolucja neolityczna i jej znaczenie 	– prawidłowo stosuje pojęcie <i>prehistoria</i> – wymienia w kolejności epoki prehistorii (epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza) – wskazuje na mapie rejon pojawienia się <i>Homo sapiens</i>	– prawidłowo wyjaśnia pojęcia: <i>paleolit</i> , <i>neolit</i> , <i>antropogeneza</i> , <i>rewolucja neolityczna</i> – przedstawia na mapie przebieg migracji <i>Homo sapiens</i>	– wymienia w porządku chronologicznym etapy ewolucji człowieka – wyjaśnia znaczenie rewolucji neolitycznej	– przedstawia ideę ewolucji Karola Darwina – opisuje etapy ewolucji człowieka – wyjaśnia cechy sztuki paleolitu i neolitu	– w szerokim aspekcie przedstawia i wyjaśnia dokonania naukowe Karola Darwina
2. Starożytna Mezopotamia	<ul style="list-style-type: none"> Znaczenie wielkich rzek dla rozwoju cywilizacji i powstania pierwszych państw Ustrój polityczny państw-miast sumeryjskich i 	– wskazuje na mapie rejony wielkich rzek (Tygrys, Eufrat) – wyjaśnia rolę wielkich rzek dla rozwoju gospodarki – rozpoznaje pismo	– wymienia najważniejsze wynalazki cywilizacji sumeryjskiej – wyjaśnia cechy ustrojowe sumeryjskich miast-państw – wskazuje na mapie	– wyjaśnia okoliczności powstania pisma i znaczenie jego wynalezienia – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Hammurabiego,	– opisuje w porządku chronologicznym najważniejsze etapy dziejów Mezopotamii – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Nabuchodonozora II,	– w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny postania pierwszych państw w rejonie Mezopotamii – porównuje osiągnięcia

	<p>uksztalowanie się pierwszych imperiów</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pismo i znaczenie jego wynależenia • Najważniejsze cywilizacje Mezopotamii: Sumer, Babilonia i Asyria • Ustrój polityczny i struktury społeczne starożytnych cywilizacji Mezopotamii • Osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii ○ Współczesne dziedzictwo kultur Bliskiego Wschodu 	<p>klinowe</p>	<p>obszar Babilonu i Asyrii</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje dzieła sztuki mezopotamskiej 	<p>Sargona Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa – za pomocą mapy opisuje zmiany granic starożytnych imperiów – opisuje ustrój polityczny i struktury społeczne starożytnych cywilizacji – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii – wyjaśnia cechy religii mezopotamskiej 	<p>Assurbanipala</p>	<p>cywilizacyjne ludów Mezopotamii</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje współczesne dziedzictwo kultur Bliskiego Wschodu
<p>3. Starożytny Egipt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dzieje starożytnego Egiptu • Ustrój polityczny państwa faraonów • Struktura społeczeństwa starożytnego Egiptu • Politeistyczne wierzenia Egipcjan • Osiągnięcia cywilizacji Egiptu • Współczesne dziedzictwo cywilizacji Egiptu ○ Najważniejsze zachowane zabytki cywilizacji Egiptu – piramidy 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Egipt i Nil – wyjaśnia rolę Nilu dla gospodarki egipskiej – rozpoznaje pismo hieroglificzne – rozpoznaje piramidy egipskie 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje warunki naturalne Egiptu – opisuje główne cechy ustroju politycznego starożytnego Egiptu – wymienia główne cechy religii egipskiej – rozpoznaje dzieła sztuki egipskiej – wyjaśnia okoliczności powstania piramid 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje zmiany granic Egiptu – opisuje główne cechy ustroju społecznego starożytnego Egiptu – wymienia i opisuje najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej – wymienia głównych bogów egipskich i opisuje mitologię egipską 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie przedstawia rolę czynników geograficznych dla dziejów starożytnego Egiptu – wymienia w porządku chronologicznym główne etapy dziejów starożytnego Egiptu – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Ramzesa II, Echnatona 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie przedstawia okoliczności powstania i funkcjonowania państwa egipskiego – porównuje osiągnięcia cywilizacyjne ludów Mezopotamii i Egiptu – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury starożytnego Egiptu – wyjaśnia okoliczności odczytania hieroglifów egipskich

4. Izrael i Fenicja	<ul style="list-style-type: none"> • Inne cywilizacje Bliskiego Wschodu: Izrael i Fenicja • Monoteizm religii żydowskiej i jego znaczenie • Dzieje państwa żydowskiego • Kolonizacja fenicka i jej znaczenie ○ Ewolucja pisma – wykształcenie alfabetu 	<p>– wskazuje na mapie rejon Izraela (z Jerozolimą) i Fenicji</p> <p>– wymienia główne założenia monoteizmu</p> <p>– rozpoznaje pismo fenickie</p>	<p>– wyjaśnia główne założenia religii żydowskiej</p> <p>– wskazuje na mapie rejony kolonizacji fenickiej</p> <p>– wymienia główne osiągnięcia starożytnych Fenicjan</p>	<p>– za pomocą mapy przedstawia zmiany granic Izraela</p> <p>– wyjaśnia znaczenie kolonizacji fenickiej</p> <p>– wyjaśnia znaczenie powstania alfabetu</p>	<p>– opisuje główne etapy losów narodu żydowskiego</p> <p>– ukazuje rolę wielkich przywódców: Abrahama, Mojżesza, Salomona</p>	<p>– w szerokim aspekcie ukazuje losy narodu żydowskiego w starożytności</p> <p>– wyjaśnia rolę religii żydowskiej dla dziejów ludzkości</p>
5. Cywilizacje Indii i Chin	<ul style="list-style-type: none"> • Cywilizacja Indusu i Żółtej Rzeki • Źródła wielkich religii i systemów etycznych: hinduizmu, buddyzmu, konfucjanizmu i taoizmu ○ Osiągnięcia cywilizacji Dalekiego Wschodu i Indii 	<p>– wskazuje na mapie rejon Indusu i Żółtej Rzeki</p> <p>– rozpoznaje główne osiągnięcia cywilizacji starożytnych Indii i Chin</p>	<p>– wymienia główne osiągnięcia cywilizacji starożytnych Indii i Chin</p> <p>– rozróżnia główne dalekowschodnie religie i systemy etyczne</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie osiągnięć cywilizacji Indii i Chin</p> <p>– wyjaśnia główne zasady dalekowschodnich religii i systemów etycznych: hinduizmu, buddyzmu, konfucjanizmu i taoizmu</p>	<p>– opisuje główne etapy dziejów starożytnych Indii i Chin</p>	<p>– wskazuje współczesne dziedzictwo starożytnych cywilizacji Indii i Chin</p>
Rozdział II. Dzieje starożytnej Grecji						
1. Hellada i Hellenowie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Wpływ ukształtowania terenu na cywilizację antycznej Grecji ○ Charakterystyka <i>polis</i> greckiej ○ Elementy wspólnoty greckiej ○ Rola religii greckiej ○ Wielka kolonizacja i jej znaczenie 	<p>– wskazuje na mapie teren Grecji</p> <p>– wyjaśnia wpływ ukształtowania naturalnego Grecji dla dziejów Hellady</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcie <i>polis</i></p> <p>– wymienia główne cechy systemu <i>polis</i></p>	<p>– opisuje warunki naturalne Grecji</p> <p>– wskazuje na mapie najważniejsze regiony starożytnej Grecji</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>wielka kolonizacja grecka</i>, <i>kolonia</i>, <i>metropolia</i></p> <p>– wskazuje na mapie rejony kolonizacji greckiej</p> <p>– wymienia główne cechy</p>	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>cywilizacja minojska</i>, <i>cywilizacja mykeńska</i></p> <p>– rozpoznaje główne osiągnięcia cywilizacji minojskiej i mykeńskiej</p> <p>– opisuje proces i wyjaśnia znaczenie kolonizacji greckiej</p> <p>– opisuje struktury społeczne <i>polis</i></p>	<p>– opisuje główne etapy dziejów cywilizacji minojskiej i mykeńskiej</p> <p>– porównuje kolonizację fenicką z kolonizacją grecką</p> <p>– wyjaśnia rolę religii i sportu jako czynników integrujących Hellenów</p>	<p>– w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie <i>polis</i> dla dziejów cywilizacji europejskiej</p> <p>– wskazuje współczesne dziedzictwo cywilizacji starożytnej Grecji</p>

			religii greckiej	– wymienia głównych bogów i opisuje cechy mitologii greckiej		
2. Ateńska demokracja	<ul style="list-style-type: none"> ○ Początki Aten ○ Pierwotny ustrój Aten ○ Społeczeństwo ateńskie ○ Reformatorzy ustroju ateńskiego ○ Charakterystyka demokracji ateńskiej w czasach Peryklesa ○ Osiągnięcia i dziedzictwo starożytnych Aten 	<p>– wskazuje na mapie Ateny</p> <p>– prawidłowo umiejscawia w czasie życie Peryklesa</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>demokracja, oligarchia, obywatel</i></p> <p>– wymienia główne organy władzy w demokratycznych Atenach</p>	<p>– wyjaśnia główne cechy ustrojowe demokratycznych Aten</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>ostracyzm, demagog, tyran</i></p> <p>– opisuje strukturę społeczną Aten</p> <p>– rozpoznaje plan antycznych Aten</p>	<p>– opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów demokracji ateńskiej w czasach Peryklesa</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Zgromadzenie ludowe, Rada 500, sąd ludowy, strateg</i></p>	<p>– opisuje w porządku chronologicznym główne etapy przemian ustrojowych w Atenach</p> <p>– wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Drakona, Solona, Pizystrata, Klejstenesa, Peryklesa</p>	<p>– wskazuje współczesne dziedzictwo cywilizacji ateńskiej</p> <p>– w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia demokrację ateńską</p> <p>– w szerokim aspekcie opisuje i ocenia działalność Peryklesa</p>
3. Starożytna Sparta	<ul style="list-style-type: none"> ○ Początki Sparty ○ Oligarchiczny ustrój Sparty ○ Organizacja społeczeństwa Sparty ○ Wychowanie i życie Spartan 	<p>– wskazuje na mapie Spartę</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>oligarchia, wychowanie spartańskie</i></p> <p>– wymienia główne organy władzy w Sparcie</p>	<p>– wyjaśnia główne cechy ustrojowe Sparty</p> <p>– opisuje strukturę społeczną Sparty</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcie: <i>helota</i></p> <p>– wymienia etapy życia spartiaty</p>	<p>– opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów władzy w Sparcie</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>efor, geruzja, zgromadzenie ludowe</i></p> <p>– opisuje i wyjaśnia znaczenie wychowania spartańskiego</p>	<p>– opisuje w porządku chronologicznym dzieje starożytnej Sparty</p> <p>– wyjaśnia rolę Likurga</p>	<p>– w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia ustrój polityczny i społeczny Sparty</p> <p>– porównuje i ocenia ustroje Aten i Sparty</p>
4. Wojny grecko-perskie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Narodziny i ekspansja imperium perskiego na Bliskim Wschodzie ○ Specyficzne rozwiązania militarne Greków ○ Przebieg działań zbrojnych podczas wojen perskich ○ Odniesienia do zmagień grecko-perskich w kulturze współczesnej 	<p>– wskazuje na mapie Persję</p> <p>– umiejscawia w czasie wojny perskie</p> <p>– rozpoznaje i opisuje hoplitę greckiego</p>	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>hoplita, falanga, triera</i></p> <p>– wymienia i lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy wojen persko-greckich (Maraton, Termopile, Salamina)</p>	<p>– za pomocą mapy przedstawia ekspansję perską</p> <p>– wyjaśnia genezę wojen perskich</p> <p>– wyjaśnia przyczyny sukcesu Greków</p> <p>– wymienia skutki wojen grecko-perskich</p>	<p>– opisuje w porządku chronologicznym przebieg wojen grecko-perskich</p> <p>– wyjaśnia znaczenie wielkich wodzów: Miltiadesa, Leonidasa, Temistoklesa</p> <p>– wyjaśnia okoliczności i znaczenie powstania Związku Morskiego</p>	<p>– w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie wojen grecko-perskich dla losów Europy</p>

	<ul style="list-style-type: none"> o Ekspansja Aten po zwycięstwie nad Persją 					
5. Podboje Aleksandra Macedońskiego	<ul style="list-style-type: none"> o Skutki rywalizacji wewnątrz świata greckiego po zakończeniu wojen perskich o Przebieg podbojów Aleksandra Macedońskiego o Organizacja imperium macedońskiego o Znaczenie podbojów macedońskich dla kultury greckiej o Narodziny kultury hellenistycznej o Świat hellenistyczny 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Macedonię i Persję – lokalizuje w czasie panowanie Aleksandra Macedońskiego – wymienia główne osiągnięcia Aleksandra Macedońskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy z czasów Aleksandra Wielkiego (Issos, Gaugamela) – prawidłowo stosuje pojęcie: <i>epoka hellenistyczna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i skutki wojny peloponeskiej – wyjaśnia rolę Filipa II dla dziejów Macedonii – za pomocą mapy przedstawia ekspansję Aleksandra Macedońskiego – wyjaśnia przyczyny sukcesów armii macedońskiej – wymienia skutki podbojów Aleksandra Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje w porządku chronologicznym przebieg podbojów Filipa II i Aleksandra Macedońskiego – wyjaśnia rolę Demostenesa – wyjaśnia cechy ustrojowe monarchii Aleksandra Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym przedstawia i ocenia działalność Aleksandra Macedońskiego – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie podbojów Aleksandra Macedońskiego
6. Kultura starożytnej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> o Narodziny filozofii greckiej o Starożytny grecki teatr o Architektura grecka o Literatura i teatr grecki o Igrzyska olimpijskie i rola kultury fizycznej w antycznej Grecji 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje najważniejsze dzieła kultury starożytnej Grecji – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>filozofia, dramat, igrzyska olimpijskie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura helleńska, kultura hellenistyczna, gimnazjon</i> – wyjaśnia rolę Homera – wymienia najważniejsze osiągnięcia kulturowe Greków 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę: Sokratesa, Platona, Arystotelesa – opisuje główne cechy dramatu greckiego (tragedii, komedii) – opisuje główne porządki architektoniczne w starożytnej Grecji – opisuje i wyjaśnia rolę igrzysk olimpijskich w Grecji 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje główne cechy jońskiej filozofii przyrody, epikureizmu i stoicyzmu – wyjaśnia rolę: Talesa z Miletu, Pitagorasa, Herodota, Tukidydesa 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury starożytnej Grecji
Rozdział III. Dzieje starożytnego Rzymu						
1. Republika rzymska	<ul style="list-style-type: none"> o Społeczeństwo Rzymu i źródła napięć społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Italię, Rzym – lokalizuje w czasie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>monarchia, republika</i> – wyjaśnia główne cechy 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje legendę o powstaniu Rzymu – opisuje skład i zasady 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje w porządku chronologicznym przemiany ustrojowe w 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia w szerokim aspekcie przemiany ustrojowe w

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Powstanie ustroju republikańskiego ○ Zasady funkcjonowania republiki ○ Najważniejsze urzędy republiki rzymskiej 	powstanie Rzymu – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>monarchia, republika</i>	ustrojowe republikańskiego Rzymu – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>konsul, dyktator, obywatel, patrycjusze, plebejusze</i> – opisuje strukturę społeczną Rzymu – rozpoznaje plan antycznego Rzymu	funkcjonowania głównych organów władzy w republikańskim Rzymie – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>zgromadzenia ludowe, senat, trybun ludowy, pretor, cenzor</i>	starożytnym Rzymie – wymienia najważniejszych bogów i wyjaśnia założenia ich mitologii	starożytnym Rzymie – porównuje i ocenia ustroj republikańskiego Rzymu z innymi ustrojami antyku
2. Podboje Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> ○ Organizacja armii rzymskiej ○ Podboje Rzymu w Italii ○ Wojny punickie ○ Postacie wybitnych wodzów i ich wpływ na dzieje starożytne ○ Podbój świata śródziemnomorskiego ○ Konsekwencje podbojów dla Rzymu 	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>legion, imperium</i> – rozpoznaje i opisuje rzymskiego legionistę	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>sprzymierzeńcy, kolonie rzymskie, prowincja</i> – opisuje strukturę legionu rzymskiego – wymienia i lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy wojen punickiej (Kanny, Zama)	– za pomocą mapy przedstawia ekspansję rzymską – wyjaśnia genezę wojen punickich – wyjaśnia przyczyny sukcesów Rzymian – wymienia skutki podbojów rzymskich	– opisuje w porządku chronologicznym przebieg podbojów rzymskich – wyjaśnia rolę wielkich wodzów: Pyrrusa, Hannibala, Scypiona Afrykańskiego	– w szerokim aspekcie wyjaśnia skutki podbojów rzymskich dla Rzymu i całego basenu śródziemnomorskiego
3. Początki cesarstwa rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kryzys republiki rzymskiej ○ Rywalizacja wodzów o władzę w Rzymie ○ Podboje i wojny domowe w I w. p.n.e. ○ Okoliczności powstania cesarstwa ○ Ustrój pryncypatu 	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>republika, cesarstwo, niewolnictwo</i>	– wymienia polityczne i społeczne przyczyny kryzysu republiki rzymskiej – lokalizuje w czasie i wymienia główne osiągnięcia Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta – prawidłowo stosuje pojęcie: <i>gladiator</i>	– opisuje powstanie Spartakusa – wyjaśnia pojęcia: <i>I triumwirat, II triumwirat, pryncypat</i> – wymienia i lokalizuje w czasie główne bitwy okresu wojny domowej w Rzymie (Farsalos, Akcjum)	– opisuje w porządku chronologicznym etapy przemian ustrojowych w Rzymie – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: braci Grakchów, Krassusa, Pompejusza, Marka Antoniusza, Kleopatry VII	– w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny i skutki przemian ustrojowych w Rzymie – w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia działalność Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta
4. Imperium Rzymskie	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Pax Romana</i> i zasady funkcjonowania imperium 	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Imperium Rzymskie, romanizacja</i>	– wyjaśnia pojęcie <i>romanizacja</i> i podaje jej przykłady	– za pomocą mapy przedstawia proces rozszerzania Imperium	– wyjaśnia przyczyny zahamowania ekspansji rzymskiej	– w szerokim zakresie wskazuje przyczyny i skutki procesu

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Rola limesu jako granicy imperium ○ Kontakty Rzymian z ludami spoza granic imperium (w tym szlak bursztynowy) ○ Niewolnictwo: znaczenie w gospodarce i życiu społecznym, różnorodny status niewolników ○ Religia rzymska i przyswajanie kultów obcych podczas podbojów 	– wskazuje na mapie Imperium Rzymskie	– rozpoznaje główne osiągnięcia cywilizacji rzymskiej – wyjaśnia pojęcie: <i>kult cesarza</i>	Rzymskiego w okresie cesarstwa – wyjaśnia pojęcia: <i>pax Romana, limes, szlak bursztynowy, wyzwoleniec</i> – opisuje przemiany społeczne w okresie wczesnego cesarstwa	– opisuje przemiany religii rzymskiej w okresie wczesnego cesarstwa	romanizacji – w szerokim zakresie wyjaśnia przyczyny trwałości Imperium Rzymskiego
5. Osiągnięcia Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> ○ Znaczenie prawa rzymskiego ○ Architektura rzymska ○ Rozwój sieci szlaków komunikacyjnych imperium ○ Sztuka i literatura rzymska 	– prawidłowo stosuje pojęcie <i>prawo rzymskie</i> – rozpoznaje główne dzieła kultury starożytnego Rzymu	– wymienia cechy prawa rzymskiego – wymienia cechy architektury rzymskiej	– wyjaśnia ponadczasowe znaczenie prawa rzymskiego – wyjaśnia zjawisko hellenizacji kultury rzymskiej	– przedstawia działalność: Polibiusza, Tacyta, Cyserona, Owidiusza, Wergiliusza, Horacego	– wyjaśnia znaczenie kultury rzymskiej dla dziejów Imperium Rzymskiego – wskazuje dziedzictwo kultury rzymskiej
6. Narodziny chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> ○ Początki chrześcijaństwa ○ Prześladowania chrześcijan – ich skala i przyczyny ○ Wzrost popularności, legalizacja i uznanie chrześcijaństwa za religię państwową ○ Pierwsze herezje i rozłamy w chrześcijaństwie 	– prawidłowo stosuje pojęcie <i>chrześcijaństwo</i> – umiejscawia w czasie narodziny chrześcijaństwa – rozpoznaje symbole chrześcijańskie	– wymienia główne cechy chrześcijaństwa – wymienia etapy powstania religii chrześcijańskiej – wyjaśnia symbole chrześcijaństwa – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>mesjasz, męczennicy, herezja</i>	– wyjaśnia genezę powstania chrześcijaństwa – za pomocą mapy opisuje proces rozszerzania się chrześcijaństwa – przedstawia działalność św. Piotra i Pawła	– opisuje w porządku chronologicznym ewolucję pozycji chrześcijaństwa w Imperium Rzymskim – wyjaśnia przyczyny sukcesu chrześcijaństwa	– w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie powstania chrześcijaństwa dla dziejów

7. Upadek cesarstwa rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> ○ Dominat w Rzymie ○ Relacje imperium z plemionami barbarzyńskimi ○ Zmiany społeczne w Rzymie ○ Walki wewnętrzne o władzę nad imperium ○ Wewnętrzne przyczyny kryzysu imperium ○ Wędrówka ludów ○ Rozpad imperium i upadek cesarstwa zachodniorzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo umiejscawia w czasie rozpad Imperium Rzymskiego – prawidłowo umiejscawia w czasie upadek imperium zachodniorzymskiego – wymienia przyczyny upadku Imperium Rzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>barbarzyńcy</i> – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>Wielka Wędrówka Ludów</i> – wymienia przyczyny najazdów Germanów na Imperium Rzymskie – przedstawia znaczenie postaci Teodozjusza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zewnętrzne i wewnętrzne przyczyny kryzysu Imperium Rzymskiego – wyjaśnia pojęcie <i>Hunowie</i> – przedstawia znaczenie postaci Romulusa Augustulusa – za pomocą mapy opisuje etapy upadku imperium zachodniorzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia główne założenia ustrojowe dominatu – wyjaśnia znaczenie postaci Dioklecjana, Konstantyna Wielkiego – w porządku chronologicznym opisuje proces upadku imperium zachodniorzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje formy ustrojowe w starożytnym Rzymie – w szerokim aspekcie politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku Imperium Rzymskiego
Rozdział IV. Początki średniowiecza						
1. Cesarstwo bizantyjskie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Cesarstwo bizantyjskie czasów Justyniana Wielkiego ○ Osiągnięcia Bizantyjczyków: kodyfikacja praw, architektura ○ Znaczenie Bizancjum dla zachowania osiągnięć cywilizacji antycznej ○ Rola Bizancjum dla rozwoju chrześcijaństwa 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>Bizancjum</i> – prawidłowo umiejscawia w czasie i przestrzeni imperium Justyniana Wielkiego – rozpoznaje główne dzieła kultury cesarstwa bizantyjskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy sztuki bizantyjskiej – wymienia najważniejsze dokonania Justyniana Wielkiego – rozpoznaje plan Konstantynopola 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje ustrój polityczny Bizancjum – wyjaśnia znaczenie panowania Justyniana Wielkiego – za pomocą mapy przedstawia ekspansję Bizancjum za czasów Justyniana Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje w porządku chronologicznym dzieje imperium bizantyjskiego – wyjaśnia pojęcie <i>ikonoklazm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym przedstawia znaczenie Bizancjum dla dziejów Europy
2. Narodziny i podboje islamu	<ul style="list-style-type: none"> ○ Okoliczności powstania islamu ○ Zasady islamu i przyczyny jego popularności ○ Podboje islamu i powstanie kalifatu ○ Powstanie podziałów w islamie 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Arabowie, islam, muzułmanie</i> – prawidłowo umieszcza w czasie i przestrzeni powstanie islamu – rozpoznaje główne cechy kultury islamskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne założenia religii islamskiej – wymienia etapy rozwoju religii islamskiej – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Mahomet, Allah, Koran, meczet</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia genezę powstania islamu – za pomocą mapy opisuje proces rozszerzania się islamu – przedstawia działalność Mahometa – wyjaśnia pojęcia: <i>dżihad, sunnici, szyici</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje w porządku chronologicznym rozwój imperium arabskiego – wyjaśnia przyczyny sukcesu islamu – wyjaśnia pojęcie <i>kalifat</i> – wymienia osiągnięcia 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie powstania islamu dla dziejów – wyjaśnia znaczenie Arabów dla dziejów cywilizacji ludzkiej

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Osiągnięcia cywilizacyjne Arabów 				cywilizacyjne Arabów	
3. Na gruzach Imperium Rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> ○ Państwa barbarzyńskie na gruzach Imperium Rzymskiego ○ Chrystianizacja plemion barbarzyńskich ○ Wzrost znaczenia Franków i powstrzymanie ekspansji islamu w Europie ○ Utworzenie państwa kościelnego 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Germanie, Frankowie, chrystianizacja</i></p> <p>– lokuje w czasie i przestrzeni powstanie państwa Franków</p> <p>– lokuje w czasie i przestrzeni powstania Państwa Kościelnego</p>	<p>– opisuje cechy ustrojowe państw germańskich</p> <p>– wymienia i wskazuje na mapie państwa germańskie</p>	<p>– za pomocą mapy opisuje proces powstania państwa Franków</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Merowingowie, Karolingowie, majordom</i></p>	<p>– wyjaśnia rolę Chlodwiga, Karola Młota i Pepina Krótkiego</p> <p>– opisuje w porządku chronologicznym etapy rozwojowe państwa Franków</p>	<p>– w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania państwa Franków</p>
4. Imperium Karola Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> ○ Podboje Karola Wielkiego ○ Renesans karoliński i osiągnięcia kulturalne Franków ○ Dziedzictwo Imperium Rzymskiego w kulturze Franków ○ Rozwój prawa i administracji państwowej za rządów Karola Wielkiego 	<p>– lokuje w czasie i przestrzeni imperium Karola Wielkiego</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcie <i>cesarz</i></p> <p>– wymienia główne osiągnięcia Karola Wielkiego</p>	<p>– opisuje cechy ustrojowe państwa Franków w czasach Karolingów</p> <p>– wymienia osiągnięcia kulturowe w czasach Karola Wielkiego</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>marchia, hrabstwo, 7 sztuk wyzwolonych, minuskula karolińska</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>uniwersalizm karoliński, renesans karoliński</i></p> <p>– wyjaśnia rolę Karola Wielkiego dla dziejów państwa Franków</p> <p>– za pomocą mapy opisuje rozwój państwa Karola Wielkiego</p>	<p>– opisuje w porządku chronologicznym etapy rozwojowe państwa Franków w czasach Karolingów</p>	<p>– w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie panowania Karola Wielkiego dla dziejów Europy</p>
5. Czasy Ottonów	<ul style="list-style-type: none"> ○ Znaczenie traktatu z Verdun dla przyszłego podziału Europy Zachodniej ○ Kształtowanie się Francji i Niemiec ○ Najazdy Normanów ○ Próby stworzenia 	<p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni traktat w Verdun</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni imperium Ottonów</p>	<p>– prawidłowo stosuje pojęcie: <i>uniwersalizm cesarski, Normanowie, wikingowie, I Rzesza, Węgrzy</i></p> <p>– za pomocą mapy opisuje proces rozpadu imperium Karolingów</p>	<p>– opisuje cechy ustrojowe I Rzeszy</p> <p>– za pomocą mapy opisuje rozwój I Rzeszy</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie traktatu w Verdun</p> <p>– wyjaśnia rolę Ottona I i Ottona III dla dziejów Europy</p>	<p>– w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie imperium Ottonów dla Europy</p> <p>– porównuje idee uniwersalne Karolingów i Ottonów</p>

	<p>europejskiej monarchii uniwersalistycznej przez Ottona III</p> <ul style="list-style-type: none"> o Najazdy Węgrów 					
6. Feudalizm i społeczeństwo stanowe	<ul style="list-style-type: none"> o Zasady funkcjonowania i najważniejsze cechy systemu feudalnego o Drabina feudalna i role poszczególnych grup społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>stan społeczny</i> – rozpoznaje rycerza i opisuje jego uzbrojenie 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje elementy drabiny feudalnej – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>system lenny, wasal, senior, herb</i> – charakteryzuje życie codzienne rycerzy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>feudalizm</i> – wymienia cechy kultury rycerskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje główne zasady społeczeństwa stanowego 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim zakresie wyjaśnia cechy społeczeństwa feudalnego
7. Pierwsze państwa Słowian	<ul style="list-style-type: none"> o Pochodzenie Słowian o Państwo Samona i państwo wielkomorawskie o Misja Cyryla i Metodego oraz początek obrządku i alfabetu słowiańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>Słowianie</i> – prawidłowo wskazuje na mapie tereny pierwszych państw słowiańskich 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy wskazuje tereny Słowian wschodnich, zachodnich i południowych – opisuje cechy kultury i wierzeń słowiańskich 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje proces powstawania pierwszych państw słowiańskich – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Przemysłodzi, Rurykowicze</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia problem rozwoju chrześcijaństwa dla dziejów Słowian – wyjaśnia rolę: Cyryla i Metodego, Włodzimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie wyjaśnia okoliczności powstania pierwszych państw słowiańskich
Rozdział V. Polska za pierwszych Piastów						
1. Pradzieje ziem polskich	<ul style="list-style-type: none"> o Początki osadnictwa na ziemiach polskich o Kultura łużycka i osada w Biskupinie o Wpływy rzymskie na ziemiach polskich o Przybycie Słowian na ziemie polskie 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura łużycka, Biskupin</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie pierwsze ośrodki plemion polskich – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>ród, plemię</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy kultury łużyckiej – prawidłowo stosuje pojęcie <i>szlak bursztynowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje losy ziem polskich w prehistorii i starożytności – wyjaśnia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie przedstawia losy ziem polskich w starożytności i wczesnym średniowieczu
2. Początki państwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> o Początki ekspansji terytorialnej Polan o Polityka wewnętrzna i zagraniczna Mieszka I o Przyczyny, okoliczności i znaczenie chrystianizacji Polski w obrządku 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie i przestrzeni powstanie państwa Polan – prawidłowo stosuje pojęcie <i>Piastowie</i> – lokalizuje w czasie chrzest Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia osiągnięcia Mieszka I – wymienia przyczyny chrystianizacji Polski – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>drużyna, gród</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę Mieszka I i Dobrawy – za pomocą mapy przedstawia proces rozwoju państwa pierwszych Piastów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę chrystianizacji dla dziejów Polski – opisuje i ocenia politykę zagraniczną Mieszka I – wyjaśnia pojęcie 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim zakresie przedstawia okoliczności powstania i funkcjonowania państwa pierwszych Piastów

	zachodnim				<i>Dagome iudex</i>	
3. Panowanie Bolesława Chrobrego	<ul style="list-style-type: none"> ○ Podboje Bolesława Chrobrego ○ Organizacja drużyny książęcej i państwa piastowskiego ○ Początki organizacji kościelnej na ziemiach polskich ○ Polityka zagraniczna Bolesława Chrobrego ○ Koronacja królewska Chrobrego i jej znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie zjazd gnieźnieński i koronację Bolesława Chrobrego – wskazuje na mapie państwo Bolesława Chrobrego – wymienia główne osiągnięcia Bolesława Chrobrego – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>król, koronacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie postaci św. Wojciecha, Bolesława Chrobrego – wymienia skutki zjazdu gnieźnieńskiego – wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>relikwia, święty, trybut, arcybiskupstwo, biskupstwo, Drzwi Gnieźnieńskie</i> – lokalizuje w czasie wojnę Bolesława Chrobrego z Niemcami i Rusią 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje zmiany granic Polski w czasach pierwszych Piastów – wymienia przyczyny i skutki wojen Bolesława Chrobrego z Niemcami i Rusią Kijowską – opisuje cechy ustrojowe monarchii patrymonialnej 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje i ocenia politykę Bolesława Chrobrego – wyjaśnia znaczenie postaci: Ottona III i Henryka II 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie wyjaśnia dzieje Polski w czasach Bolesława Chrobrego – zestawia wydarzenia z dziejów Polski i Europy
4. Kryzys monarchii Piastów	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zewnętrzne i wewnętrzne skutki polityki podbojów i szybkiej chrystianizacji ○ Czynniki decentralizacyjne w państwie piastowskim ○ Utrata znaczenia monarchii piastowskiej ○ Odbudowa państwowości za Kazimierza Odnowiciela 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie tendencje centralistyczne i decentralistyczne – wskazuje na mapie państwo pierwszych Piastów – wymienia główne osiągnięcia Kazimierza Odnowiciela 	<ul style="list-style-type: none"> – umiejscawia w czasie koronację Mieszka II – wymienia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny klęski Mieszka II – prawidłowo stosuje pojęcie <i>powstanie ludowe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy wskazuje zmiany terytorialne Polski w XI–XII w. – wyjaśnia znaczenie postaci Mieszka II i Kazimierza Odnowiciela 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny kryzysu Polski pierwszych Piastów – wyjaśnia znaczenie postaci: Bezpryma, Masława 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny i okoliczności kryzysu państwa pierwszych Piastów
5. Od Bolesława Śmiałego do Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> ○ Polska w polityce międzynarodowej w XI w. ○ Panowanie Bolesława Śmiałego ○ Spór Śmiałego z biskupem Stanisławem ○ Walki pomiędzy 	<ul style="list-style-type: none"> – umiejscawia w czasie koronację Bolesława Śmiałego – wymienia główne osiągnięcia Bolesława Śmiałego – wymienia główne osiągnięcia Bolesława 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny upadku Bolesława Śmiałego – wyjaśnia znaczenie postaci św. Stanisława – lokalizuje w czasie wojnę Krzywoustego z Niemcami 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje politykę zagraniczną Bolesława Krzywoustego – wyjaśnia znaczenie postaci Galla Anonima 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności koronacji Bolesława Śmiałego – wyjaśnia problem konfliktu króla Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem – wyjaśnia okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie przedstawia przyczyny upadku Bolesława Śmiałego – w szerokim aspekcie ocenia postać Bolesława Krzywoustego

	<p>Piastami o sukcesję na przykładzie konfliktu między Krzywoustym a Zbigniewem</p> <ul style="list-style-type: none"> o Polityka zagraniczna Krzywoustego 	Krzywoustego			walki o władzę za panowania Władysława Hermana	
6. Testament Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> o Postanowienia statutu Bolesława Krzywoustego o Konflikt pomiędzy synami Krzywoustego o Podział państwa piastowskiego w wyniku testamentu Krzywoustego o System senioratu i pryncypatu – funkcjonowanie i upadek o Wzrost znaczenia rycerstwa – feudalizm na ziemiach polskich o Pogłębianie się rozbicia dzielnicowego 	<p>– umiejscawia w czasie i przestrzeni okres rozbicia dzielnicowego</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcie <i>rozbicie dzielnicowe</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>rozbicie dzielnicowe, testament Krzywoustego</i></p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>seniorat, pryncypat</i></p> <p>– wymienia przyczyny i skutki rozbicia dzielnicowego</p>	<p>– za pomocą mapy i drzewa genealogicznego opisuje proces rozbicia dzielnicowego w Polsce</p>	<p>– opisuje w porządku chronologicznym proces rozbicia dzielnicowego w Polsce</p> <p>– wyjaśnia znaczenie postaci: Władysława Wygnańca, Bolesława Kędzierzawego, Mieszka Starego, Kazimierza Sprawiedliwego</p>	<p>– wyjaśnia w szerokim aspekcie proces rozbicia dzielnicowego w Polsce</p>
Rozdział VI. Pełnia i schyłek średniowiecza						
1. Między cesarstwem a papieżem	<ul style="list-style-type: none"> o Wielka schizma wschodnia i jej skutki o Kryzys papieża w X w. i ruchy odnowy Kościoła o Spór papieża z cesarstwem – przyczyny, przebieg i skutki o Papieżstwo u zenitu 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>władza uniwersalna, prawosławie, katolicyzm</i></p> <p>– wymienia cele polityki Grzegorza VII</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>wielka schizma wschodnia, spór o inwestyturę, ekskomunika, celibat</i></p> <p>– lokalizuje w czasie wielką schizmę wschodnią i spór o inwestyturę</p> <p>– wskazuje na mapie obszary zdominowane</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>symonia, nepotyzm, konklawe, reforma gregoriańska, obóz gregoriański</i></p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki sporu o inwestyturę</p> <p>– wyjaśnia znaczenie</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie reformy kluniackiej</p> <p>– w porządku chronologicznym opisuje proces sporu o inwestyturę</p> <p>– wyjaśnia znaczenie postaci Innocentego III</p>	<p>– w szerokim aspekcie ukazuje skutki wielkiej schizmy wschodniej</p> <p>– w szerokim aspekcie wyjaśnia proces sporu o inwestyturę</p>

	<p>potęgi politycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Stronnictwa propapieskie i procesarskie w średniowiecznej Europie 		<p>przez prawosławie i obszary dominacji katolicyzmu</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia różnicę między katolicyzmem a prawosławiem 	<p>postaci Grzegorza VII i Henryka IV</p>		
2. Wyprawy krzyżowe	<ul style="list-style-type: none"> ○ Przyczyny ekonomiczne, polityczne, społeczne i religijne wypraw krzyżowych ○ Przebieg walk i najwybitniejsi wodzowie ○ Zakony rycerskie – okoliczności powstania i charakterystyka trzech najważniejszych zakonów ○ Skutki negatywne i pozytywne wypraw krzyżowych ○ Przebieg rekonkwisty w Hiszpanii 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Królestwo Jerozolimskie – lokalizuje w czasie okres krucjat – prawidłowo stosuje pojęcie <i>krucjata</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i skutki krucjat – wymienia zakony rycerskie powstałe w czasie krucjat – prawidłowo stosuje pojęcie <i>rekonkwista</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje przebieg krucjat – wyjaśnia przyczyny początkowych sukcesów krzyżowców – opisuje losy zakonów rycerskich – wyjaśnia pojęcia: <i>wyprawa ludowa</i>, <i>handel lewantyński</i> – wyjaśnia znaczenie postaci Urbana II 	<ul style="list-style-type: none"> – w porządku chronologicznym opisuje przebieg krucjat – wyjaśnia znaczenie postaci: Fryderyk Barbarossa, Saladyn 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie ukazuje rolę krucjat dla dziejów politycznych, gospodarczo-społecznych i kulturowych Europy
3. Najazdy mongolskie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Przebieg podbojów Czyngis-chana i przyczyny jego sukcesów ○ Organizacja imperium mongolskiego ○ Przebieg i znaczenie inwazji mongolskiej na Europę 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie imperium mongolskie – prawidłowo stosuje pojęcie <i>Mongołowie</i> – rozpoznaje i opisuje wojownika mongolskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i skutki podbojów mongolskich – wymienia skutki ataku Mongołów na ziemie polskie – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Legnicą 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie postaci Czyngis-chana – wyjaśnia przyczyny sukcesów armii mongolskiej – za pomocą mapy opisuje proces ekspansji mongolskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – w porządku chronologicznym opisuje proces ekspansji mongolskiej – wyjaśnia znaczenie postaci Marca Polo 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie wyjaśnia okoliczności powstania i rolę imperium mongolskiego dla dziejów Polski i świata
4. Miasto i wieś w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ożywienie gospodarcze w XI–XIII w. ○ Rozwój miast w 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje cechy miasta średniowiecznego – prawidłowo stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny ożywienia gospodarczego w XI–XIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności powstania gospodarki towarowo-pieniężnej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności powstania i cechy średniowiecznego 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim zakresie politycznym, gospodarczo-

	<p>średniowieczu</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Rola i charakterystyka rzemiosła i handlu w średniowiecznej Europie ○ Struktura społeczna średniowiecznego miasta ○ Znaczenie i sytuacja chłopstwa w średniowieczu ○ Nowe formy uprawy roli w średniowieczu 	<p>pojęcia: <i>dwupółwka, trójpółwka, ratusz, cech</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia zmiany wprowadzone w rolnictwie w okresie pełnego średniowiecza – wyjaśnia rolę cechów i gildii – wymienia najważniejsze miasta średniowiecznej Europy – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>patrycjat, pospólstwo, cech</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie Hanzy, Wenecji, Genui i jarmarków szampańskich – za pomocą schematów opisuje warunki codziennego życia mieszkańców średniowiecznych miast i wsi 	<p>mieszczaństwa</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy ustrojów miast w średniowieczu 	<p>społecznym oraz kulturowym ukazuje przemiany w średniowiecznej Europie XI–XIII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania samorządów miejskich dla dziejów Europy
5. Kościół w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> ○ Powstanie nowych zakonów (cystersi, franciszkanie i dominikanie) ○ Znaczenie religii w życiu mieszkańców średniowiecznej Europy ○ Narodziny herezji średniowiecznych ○ Niewola awiniońska, upadek papieżstwa, schizma zachodnia 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>zakon, klasztor, herezja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy nowych zakonów (cystersów, dominikanów, franciszkanów) – wyjaśnia znaczenie religii w życiu średniowiecznych społeczeństw 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>Biblia pauperum</i> – wyjaśnia znaczenie powstania zakonów żebraczych – wyjaśnia założenia ideowe albigensów – wyjaśnia znaczenie postaci św. Franciszka, św. Dominika 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje w porządku chronologicznym przemiany wprowadzane w Kościele katolickim w XI–XIII w. – wyjaśnia znaczenie postaci św. Tomasza z Akwinu – wyjaśnia okoliczności niewoli awiniońskiej i wielkiej schizmy zachodniej – wyjaśnia znaczenie soboru w Konstancji 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społecznym, kulturowym wyjaśnia rolę Kościoła dla dziejów Europy
6. Europa późnego średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> ○ Wojna stuletnia i jej skutki ○ Kryzys papieżstwa i cesarstwa ○ Dżuma i jej następstwa ○ Przemiany społeczne i gospodarcze ○ Powstanie imperium 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo lokuje w czasie wojnę stuletnią – prawidłowo lokuje w czasie i przestrzeni upadek Konstantynopola – prawidłowo stosuje pojęcie <i>czarna śmierć</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego – wymienia główne założenia ideologii husyckiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny i skutki wojny stuletniej – wyjaśnia rolę czarnej śmierci dla dziejów Europy – za pomocą mapy opisuje przebieg wojny stuletniej i ekspansję 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przebieg i skutki wojen husyckich – wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji osmańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie wyjaśnia przebieg i znaczenie wojny stuletniej dla dziejów Europy – w szerokim zakresie politycznym, gospodarczo-

	<p>osmańskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> o Upadek cesarstwa bizantyjskiego i jego następstwa 			<p>Osmanów</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę Joanny d’Arc, Jana Husa 		<p>społecznym i kulturowym wyjaśnia przebieg i znaczenie wojen husyckich</p> <ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania imperium osmańskiego
<p>7. Kultura średniowiecznej Europy</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Kultura stanowa w średniowieczu jako wynik funkcjonowania społeczeństwa stanowego o Architektura romańska i gotycka o Literatura i teatr w średniowieczu o Malarstwo, rzeźba i inne sztuki plastyczne w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia budowle wzniesione w stylu romańskim i gotyckim – rozpoznaje najważniejsze zabytki kultury średniowiecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą schematów opisuje style romański i gotycki – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>kultura uniwersalna</i> – wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecznej – wyjaśnia rolę chrześcijaństwa dla dziejów kultury średniowiecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy malarstwa i rzeźby średniowiecznej – prawidłowo stosuje pojęcia architektoniczne, typowe dla budowni średniowiecznych (np. portal, nawa, rozeta) – wymienia najważniejsze uniwersytety średniowieczne – opisuje system edukacyjny w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki epoki średniowiecza – wyjaśnia rolę uniwersytetów dla dziejów średniowiecznej Europy – wyjaśnia rolę miast dla rozwoju kultury średniowiecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie ukazuje rolę kultury średniowiecznej dla dziejów Europy – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury średniowiecza
Rozdział VII. Polska w późnym średniowieczu						
<p>1. Polska dzielnicowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Zmiany społeczne, ekonomiczne i polityczne w okresie rozbicia dzielnicowego o Próby zjednoczenia ziem polskich w XII i XIII w. o Najazdy mongolskie o Sprowadzenie Krzyżaków do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo lokuje w czasie okres rozbicia dzielnicowego – rozpoznaje i opisuje plan wsi i miasta lokowanego na prawie niemieckim – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Marchia Brandenburska, Krzyżacy, Tatarzy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i wskazuje na mapie zewnętrzne zagrożenia dla ziem polskich – lokalizuje w czasie i przestrzeni sprowadzenie Krzyżaków do Polski – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Legnicą – wymienia skutki najazdu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie postaci Konrada Mazowieckiego – opisuje proces lokowania wsi i miast – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>immunitet, zasadażca, sołtys, wójt, łan, ratusz, wolnizna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie zjazdu w Gąsawie dla dziejów Polski – wyjaśnia znaczenie postaci: Leszek Biały, Henryk Brodaty, Henryk Pobożny – wyjaśnia przyczyny ożywienia gospodarczego na ziemiach polskich w XIII 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym wyjaśnia i ocenia skutki rozbicia dzielnicowego dla dziejów Polski

			<p>Mongołów na Polskę – wymienia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski – wymienia cechy lokowanych na prawie niemieckim wsi i miast</p>		w.	
2. Odbudowa Królestwa Polskiego	<ul style="list-style-type: none"> ○ Próby zjednoczenia Polski na przełomie XIII i XIV w. ○ Przebieg walki o zjednoczenie Polski stoczonej przez Władysława Łokietka ○ Konflikty z Krzyżakami, Brandenburgią i Luksemburgami ○ Znaczenie koronacji Władysława Łokietka 	<p>– prawidłowo lokuje w czasie koronację Łokietka – wskazuje na mapie proces zmiany granic państwa Władysława Łokietka – wymienia główne osiągnięcia Władysława Łokietka</p>	<p>– wymienia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny zjednoczenia ziem polskich – wyjaśnia rolę postaci Władysława Łokietka – wymienia przyczyny i skutki wojny Władysława Łokietka z Krzyżakami – lokuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Płowcami</p>	<p>– za pomocą mapy i drzewa genealogicznego opisuje proces walki o zjednoczenie Polski – wyjaśnia rolę Przemysła II i Wacława II – lokuje w czasie panowanie Przemysława II i Wacława II</p>	<p>– w porządku chronologicznym opisuje proces zjednoczenia ziem polskich – wyjaśnia rolę Kościoła dla procesów zjednoczeniowych – ocenia rolę panowania Przemysła II i Wacława II w Polsce – wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski</p>	<p>– w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny zjednoczenia ziem polskich – w szerokim aspekcie wyjaśnia i ocenia panowanie Władysława Łokietka – zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy</p>
3. Polska za Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> ○ Reformy prawne i administracyjne Kazimierza Wielkiego ○ Osiągnięcia gospodarcze i budowa pozycji politycznej Polski ○ Rozwój cywilizacyjny ziem polskich ○ Nabytki terytorialne Polski za Kazimierza Wielkiego ○ Polityka zagraniczna 	<p>– prawidłowo lokuje w czasie panowanie Kazimierza Wielkiego – rozpoznaje mapę Polski z czasów Kazimierza Wielkiego – wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego</p>	<p>– wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów Polski w czasach panowania Kazimierza Wielkiego – wymienia najważniejsze reformy wewnętrzne Kazimierza Wielkiego – lokalizuje w czasie powstanie Akademii Krakowskiej</p>	<p>– za pomocą mapy opisuje politykę zagraniczną i wewnętrzną Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia przyczyny rozwoju gospodarczego Polski w czasach Kazimierza Wielkiego</p>	<p>– w porządku chronologicznym opisuje politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia zmiany ustrojowe w państwie Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski</p>	<p>– w szerokim aspekcie wyjaśnia i ocenia panowanie Kazimierza Wielkiego – zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy</p>

	Kazimierza Wielkiego					
4. Andegawenowie i Jagiellonowie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Unia polsko-węgierska i rządy Andegawenów ○ Początki unii polsko-litewskiej ○ Polityka Władysława Jagiełły ○ Wzrost znaczenia szlachty na przełomie XIV i XV w. 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo lokuje w czasie unię w Krewie – rozpoznaje mapę monarchii Jagiellonów – prawidłowo stosuje pojęcie <i>unia personalna</i> – wymienia założenia przywileju koszyckiego – wymienia założenia unii w Krewie 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i skutki przywileju w Koszycach – lokalizuje w czasie przywilej w Koszycach, unię w Krewie – wymienia przyczyny i skutki unii krewskiej – prawidłowo stosuje pojęcie <i>przywilej generalny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny przejęcia władzy w Polsce przez Andegawenów – wyjaśnia polityczne i gospodarczo-społeczne skutki przywileju koszyckiego – wyjaśnia rolę postaci Ludwika Andegaweńskiego, Jadwigi, Jagiełły, Witolda – lokuje w czasie unię w Horodle – wymienia przyczyny i skutki unii horodelskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje w porządku chronologicznym dzieje unii polsko-litewskiej – porównuje założenia unii krewskiej i horodelskiej – ocenia znaczenie unii krewskiej dla dziejów Polski – wyjaśnia problem następstwa tronu po Jagielle – wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski – wyjaśnia pojęcie <i>przywilej jedleński</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim zakresie wyjaśnia skutki przywileju w Koszycach dla procesu kształtowania się demokracji szlacheckiej – zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy
5. Wielka wojna z zakonem krzyżackim	<ul style="list-style-type: none"> ○ Przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego ○ Przebieg bitwy grunwaldzkiej i jej znaczenie ○ Bitwa pod Grunwaldem w kulturze polskiej i późniejszej świadomości narodowej ○ Konflikt polsko-krzyżacki na soborze w Konstancji 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo lokuje w czasie i przestrzeni bitwę grunwaldzką – wymienia skutki bitwy grunwaldzkiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Żmudź – wymienia przyczyny wojny z zakonem – lokuje w czasie i wymienia skutki I pokoju toruńskiego – za pomocą schematu opisuje przebieg bitwy grunwaldzkiej 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje przebieg wielkiej wojny z Zakonem – wyjaśnia rolę postaci Władysława Jagiełły, Ulricha von Jungingena 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje w porządku chronologicznym przebieg konfliktów z Krzyżakami za panowania Władysława Jagiełły – wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski – wyjaśnia znaczenie postaci Pawła Włodkowica 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie ukazuje dalekosiężne skutki zwycięstwa grunwaldzkiego dla dziejów Polski – zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy
6. Kazimierz Jagiellończyk i wojna trzynastoletnia	<ul style="list-style-type: none"> ○ Wyprawa i śmierć Władysława Warneńczyka ○ Przyczyny wojny 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo lokuje w czasie wojnę trzynastoletnią – wskazuje zmiany 	<ul style="list-style-type: none"> – lokuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Warną – wymienia przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny i skutki bitwy pod Warną – wyjaśnia pojęcia: <i>Związek Pruski, akt</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski – wyjaśnia przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie międzynarodowym wyjaśnia i ocenia wyprawę warneńską

	<p>trzynastoletniej</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Przebieg walk podczas wojny trzynastoletniej ○ Zmiany w sztuce wojennej w XV w. ○ Skutki wojny trzynastoletniej ○ Polityka dynastyczna Jagiellonów w XV w. 	<p>terytorialne będące skutkiem wojny 13-letniej</p>	<p>wojny 13-letniej</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia skutki II pokoju toruńskiego – lokuje w czasie i wymienia postanowienia przywileju cerekwicko-nieszawskiego 	<p><i>inkorporacji</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje przebieg wojny 13-letniej – wyjaśnia znaczenie postaci Kazimierza Jagiellończyka – prawidłowo stosuje pojęcie <i>polityka dynastyczna</i> 	<p>sukcesu Polski w wojnie 13-letniej</p> <ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy i drzewa genealogicznego przedstawia politykę dynastyczną Kazimierza Jagiellończyka 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym aspekcie wyjaśnia skutki wojny 13-letniej dla dziejów Polski – w szerokim zakresie wyjaśnia skutki przywileju cerekwicko-nieszawskiego dla procesu kształtowania się demokracji szlacheckiej
7. Kultura Polski średniowiecznej	<ul style="list-style-type: none"> ○ Architektura średniowieczna w Polsce ○ Najważniejsze zabytki sztuki średniowiecznej na ziemiach polskich ○ Początki polskiego dziejopisarstwa ○ Edukacja i nauka na ziemiach polskich w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje style architektoniczne średniowiecza – rozpoznaje najważniejsze zabytki kultury średniowiecznej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą schematów opisuje style romański i gotycki – wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecznej w Polsce – wyjaśnia rolę chrześcijaństwa dla dziejów kultury średniowiecznej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy malarstwa i rzeźby średniowiecznej w Polsce – opisuje system szkolnictwa w Polsce – wyjaśnia znaczenie postaci Wita Stwosza, Galla Anonima, Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem, Jana Długosza 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki epoki średniowiecza w Polsce – opisuje dzieje Akademii Krakowskiej i wyjaśnia jej znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie ukazuje rolę kultury średniowiecznej dla dziejów Polski – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury średniowiecza w Polsce